

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Філософський факультет
Кафедра загальної та клінічної психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

“ _____ ” _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

НАВЧАЛЬНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-РОЗВИВАЛЬНОЇ) ПРАКТИКИ

за освітньо-професійною програмою «**Психологія**»

Перший (бакалаврський) освітній рівень

галузь знань **05 «Соціальні та поведінкові науки»**

спеціальність **053 «Психологія»**

факультет **філософський**

Робоча програма «**Навчальної (професійно-розвивальної) практики**» для студентів за галуззю знань 05 «соціальні та поведінкові науки», 053 «Психологія», ОР перший (бакалаврський) , 2017 . 13 с.

Розробник: Кулеша-Любінець Мирослава Миронівна, доцент кафедри загальної та клінічної психології, кандидат психологічних наук, доцент.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри загальної та клінічної психології філософського факультету

Протокол від “20” вересня 2017 р. № 2

Завідувач кафедри доктор психологічних наук,
_____ професор Москалець В.П.
“20” вересня 2017 р.

Схвалено методичною комісією факультету.
Протокол № 2 від « 19 » жовтня 2017 р.

Голова _____ (П»ятківський Р.О)
“19” жовтня" 2017 р.

1. Вступ

Навчальна професійно-розвивальна практика у лікувально-профілактичних закладах є необхідною складовою в системі безперервної практики студентів і спрямована на оволодіння технологією організації та проведення клініко-психологічного дослідження хворих та персоналу у медичних закладах.

Робоча програма навчальної практики регламентується нормативно-правовими документами: Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», положеннями «Про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», «Про державний вищий навчальний заклад освіти», «Про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах» та Положенням про практики у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені В. Стефаника».

Згідно навчального плану професійно-розвивальну практику у лікувально-профілактичних закладах (далі – ЛПЗ) проходять студенти III курсу (спеціальність 053 «Психологія», ОР «Бакалавр») у 6 семестрі. Тривалість практики становить 2 тижні.

Базами для проведення практики є психоневрологічні клініки і диспансери, соматичні клініки, реабілітаційні центри та інші ЛПЗ. Умовою проведення практики студентів є наявність у штаті бази практики психолога.

Керівництво та контроль за проведенням професійно-розвивальної практики у лікувально-профілактичних закладах здійснює викладач (доцент) кафедри загальної та експериментальної психології, який несе відповідальність за організацію роботи студентів-практикантів, надає їм методичну допомогу.

У лікувально-профілактичних закладах студенти проходять навчальну практику під керівництвом психолога.

Студенти-практиканти мають право зі всіх питань, що виникають у процесі практики, звертатися до керівників практики, на ініціативу у виборі методів та засобів проведення клініко-психологічного дослідження в умовах лікувально-профілактичного закладу, вносити пропозиції щодо поліпшення організації навчальної практики тощо.

Основними обов'язками студентів-практикантів є:

- вчасно прибути на базу практики із спрямовуючими документами;
- пройти інструктаж з техніки безпеки та охорони праці;
- перебувати на базі практики визначений час;
- дотримуватись вимог Статуту лікувально-профілактичного закладу, виконувати правила внутрішнього розпорядку та посадові обов'язки;
- систематично вести щоденник практики, в якому фіксуються власні роздуми про проведену роботу, висновки та рекомендації щодо покращення професійної самореалізації;
- у повному обсязі виконувати всі види робіт, передбачених програмою практики;
- нести відповідальність за виконану роботу;
- дотримуватись положень Кодексу психологів;
- виконувати розпорядження адміністрації бази практики та керівників практики;

- своєчасно оформити та подати університетському керівнику звітну документацію;
- скласти залік з практики у формі мультимедійної презентації.

Основними обов'язками факультетського керівника практики є:

- узгодити з базами практики програму практики;
- ознайомити студентів з метою, завданнями та базами практики;
- провести настановну та підсумкову конференції з питань практики. За потреби, організувати проведення додаткових навчальних занять з питань організації діяльності студентів-практикантів;
- познайомити студентів з керівниками від баз практики;
- забезпечити студентів-практикантів направленням на практику;
- ознайомити студентів з вимогами до проходження практики та ведення документації;
- здійснювати контроль за ходом практики, проводити індивідуальні та групові консультації зі студентами-практикантами;
- визначити вимоги до складання заліку за результатами практики;
- подати на кафедру письмовий звіт про керівництво практикою.

Основними обов'язками керівника від бази практики є:

- забезпечити належні умови для проходження практики;
- ознайомити студентів з базою практики, її специфікою;
- ознайомити студентів-практикантів з нормативно-правовими документами, що регламентують діяльність психолога у клініці;
- провести зі студентами інструктаж з техніки безпеки та охорони праці;
- здійснювати практичне навчання відповідно до програми практики та індивідуального плану роботи студентів;
- вести щоденний облік та давати оцінку роботі студентів-практикантів, контролювати виконання останніми індивідуального плану роботи, дотримання внутрішнього розпорядку, ведення щоденників тощо;
- затвердити письмові звіти студентів з практики;
- скласти характеристики на студентів з оцінкою їх діяльності.

2. Цілі і завдання практики

Метою практики є ознайомлення студентів зі змістом професійної діяльності психолога у лікувально-профілактичних закладах, поглиблення знань, отримання первинних професійних умінь і навичок студентами шляхом проведення клініко-психологічного дослідження.

Загальні завдання практики:

1. Отримання студентами-практикантами основної інформації про обрану професію, перспективи розвитку спеціальності.
2. Ознайомлення студентів із досвідом роботи лікувально-профілактичних закладів з метою якомога повного уявлення щодо їх організаційної структури та основних функцій.

3. Вивчення основних напрямків роботи психолога у лікувально-профілактичних закладах.
4. Поглиблення та закріплення теоретичних знань студентів з загальної психології, клінічної психології, психодіагностики, вікової психології, соціальної психології та ін. і встановлення їх зв'язку з практичною діяльністю.
5. Вироблення вміння професійно спілкуватися з хворими та медперсоналом.
6. Набуття практичних навичок професійної діяльності у лікувально-профілактичних закладах із врахуванням спеціалізації підготовки.
7. Розвиток відповідального ставлення до професійної діяльності діагностичного, корекційного, профілактичного характеру.
8. Освоєння методики проведення клініко-психологічного (патопсихологічного) дослідження із врахуванням нозологічної та вікової специфіки хворих.
9. Збір матеріалів для виконання курсових та дипломних робіт, для підготовки доповіді, статті тощо.

Спеціальним завданням практики є оволодіння знаннями про психотехніки психологічного супроводу, психологічного консультування, розв'язання конфліктів, трудотерапії, підвищення психологічного благополуччя хворих в умовах лікувально-профілактичних закладів різного профілю.

В результаті проходження практики студенти повинні:

знати:

нормативно-правову базу, якою керується психолог закладу охорони здоров'я; методи психологічної діагностики психічних та поведінкових розладів осіб різного віку;

технологію проведення клініко-психологічного (патопсихологічного) дослідження особи;

основні закономірності психології осіб з різними нозологічними формами; основні функції та напрямки діяльності психолога у лікувально-профілактичних закладах різного профілю.

вміти: інтегрувати теоретичні знання і практичний досвід; реалізовувати професійні якості на практиці; здійснювати спостереження за поведінкою особи з розладами психічного та соматичного здоров'я; враховувати у діяльності психолога вікові та психологічні особливості осіб залежно від нозологічної форми; складати програму, визначати завдання, здійснювати клініко-психологічне (патопсихологічне) дослідження особи з психічними і поведінковими розладами та формулювати аргументовані висновки; здійснювати просвітницькі заходи з питань охорони психічного та соматичного здоров'я.

Загальні компетентності:

здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях професійної діяльності;
знання та розуміння предметної області та специфіки професійної діяльності психолога;
навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями з психології;
здатність приймати обґрунтовані рішення в процесі клініко-психологічного дослідження;
здатність генерувати нові ідеї (креативність);
навички міжособистісної взаємодії, здатність працювати в команді;
цінування та повага різноманітності та мультикультурності;
здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);
здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Спеціальні компетентності:

здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері клінічної психології, що передбачає застосування теорій та методів психологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов;
здатність і готовність аналізувати та моделювати психологічні феномени та їх динаміку;
здатність і готовність психологічно забезпечувати ефективність функціонування державних, політичних, громадських та інших суспільних органів, інституцій, установ, об'єднань, груп;
здатність і готовність здійснювати перевірку, зокрема експертну, психологічної достовірності фактів, ситуацій, подій, інформаційних повідомлень та їх джерел;
здатність і готовність добирати й застосовувати валідний та надійний психодіагностичний інструментарій;
рефлексивність, емпатійність, толерантність;
навички критичного мислення; розуміння основних теоретичних понять, термінів, законів та закономірностей психодіагностичних та психотерапевтичних підходів;
знання юридичних та морально-етичних нормативно-регулятивних засад професійної діяльності психолога і готовність неухильно дотримуватись їх;
професійне володіння соціально-психологічними механізмами взаєморозуміння та взаємовпливу і здатність ефективно застосовувати їх у професійному спілкуванні.

3. Зміст практики

3.1. Індивідуальні завдання

Зміст та форми роботи студентів під час практики обумовлюються специфікою лікувально-профілактичного закладу та напрямком підготовки.

Основними видами діяльності студентів-практикантів є:

1. Ознайомлення з базою практики, нормативно-правовими документами, основними напрямками та змістом діяльності клінічних психологів лікувально-профілактичних закладів різного типу.

2. Діагностична робота: нестандартизоване спостереження за поведінкою хворого; клініко-психологічне (патопсихологічне) дослідження хворого та оформлення висновку.

3. Профілактична робота: створення буклетів, брошур, стінгазет, сценаріїв просвітницьких семінарів-тренінгів для хворих (їх родичів, медперсоналу) з питань охорони психічного здоров'я та психологічного благополуччя осіб, підвищення їх стресостійкості тощо, враховуючи специфіку лікувально-профілактичного закладу.

4. Індивідуальна робота: проведення клініко-психологічного (патопсихологічного) дослідження хворого, бесіди з родичами, медперсоналом.

5. Групова робота: участь у консультиванні хворих спільно з психологом бази практики, проведення спостереження за поведінкою хворих, робота студентів у двійках в процесі клініко-психологічного дослідження хворих.

6. Пропаганда психологічних знань.

Під час проходження професійно-розвивальної практики у лікувально-профілактичних закладах студенти повинні виконати індивідуальні завдання та суворо дотримуватися правил з охорони праці та техніки безпеки.

Індивідуальними завданнями студента-практиканта є:

1. Ведення щоденника практики.

2. Проведення нестандартизованого спостереження за поведінкою хворих в умовах ЛПЗ.

3. Проведення клініко-психологічного (патопсихологічного) дослідження хворого, написання протоколів та оформлення висновку.

4. Розробка буклетів, брошур, стінгазет на просвітницьку тематику для хворих (їх родичів, медперсоналу), сценаріїв психопрофілактичних семінарів-тренінгів (на вибір студентів).

5. Перегляд відеоматеріалів з питань психологічного консультивання, діагностики, корекції, терапії.

6. Участь в екскурсіях на лікувально-профілактичні заклади різного типу.

7. Підготовка звіту та матеріалів практики.

8. Мультимедійна презентація результатів практики.

Під час проходження практики зміст індивідуальних завдань уточнюється керівниками від навчального закладу і бази практики.

3.2. Заняття та екскурсії під час практики

У ході практики можна організувати екскурсії на ЛПЗ іншого профілю. Зокрема, студенти, які проходять практику у психоневрологічній клініці, можуть відвідати клініку соматичного профілю, в кожній з яких професійна діяльність психолога має свою специфіку. Також можна відвідувати структурні підрозділи кожної з клінік, в яких практична психологічна робота має свої особливості. Метою таких екскурсій є ознайомлення студентів-практикантів з широким спектром форм і методів роботи психолога у ЛПЗ та зі специфікою різних напрямів його діяльності.

Під час практики для підвищення якості навчання студентів варто організовувати спільний перегляд відеоматеріалів майстер-класів провідних фахівців з питань психологічного консультивання, діагностики, корекції, терапії, профілактики. Коротка характеристика переглянутого матеріалу, висновки щодо

переглянутого фрагменту або фільму вказується у письмовому звіті студента-практиканта.

3.3. Навчальні посібники

1. Бондаренко О. Психологічна допомога особистості / О.Бондаренко. – Харків, 1996.
2. Гоян І.М. Методи діагностики психічного розвитку дітей / І.М.Гоян, А.А.Палій // За ред. А.А.Палія. – Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2014. – 652 с.
3. Диференційна діагностика неврозів : метод. рек. / автори-упоряд. В. В. Кардаш., Н. І. Кардаш. – Луцьк, 2000.
4. Клінічна психодіагностика: Практикум / Ред.-упор. проф. М. В. Миколайський. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2006. – 228 с.
5. Коцан І. Я. Психологія здоров'я людини : навч. посіб. / І. Я. Коцан, Г. В. Ложкін, М. І. Мушкевич за ред. І. Я. Коцана. – Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2009. – 316 с.
6. Кулеша-Любінець М.М. Професійно-розвивальна практика у лікувально-профілактичних закладах : програма та методичні рекомендації / М. М. Кулеша-Любінець. – Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2015. – 64 с.

3.4. Методичні рекомендації

Перед початком практики факультетський керівник організовує настановну конференцію за участю студентів-практикантів та їх керівників від баз практики, де знайомить усіх з наказом ректора, програмою практики, вимогами та обов'язками, а також розподіляє студентів за базами практики. Студенти, які з поважних причин не мають можливості проходити практику у визначених керівником закладах, самостійно вносять пропозиції щодо бази практики. З такими ЛПЗ укладається угода про співпрацю, де вказуються умови проходження студентами практики. Угода завіряється підписом керівника закладу та печаткою.

Після настановної конференції університетський керівник практики видає студентам направлення, з яким вони прибувають на місце проходження практики.

У *початковий період* практики (1-2 дні) студенти знайомляться з базою практики, опрацьовують нормативні документи, розробляють індивідуальний план роботи із зазначенням дати та описом основних видів роботи студента-практиканта.

В *основний період* практики студенти виконують обов'язки відповідно до Програми, ведуть щоденник, проводять спостереження за поведінкою хворих, клініко-психологічне (патопсихологічне) дослідження хворого, розробляють матеріали для просвітницької роботи з хворими (медперсоналом, родичами).

У *щоденнику практики* студенти занотують результати спостережень за досліджуваними, власні умовиводи тощо. Також вказується база практики, керівники від університету та лікувально-профілактичного закладу, індивідуальний план роботи, психологічний аналіз дня із зазначенням дати, основних видів діяльності, висновками.

Спостереження за поведінкою хворого включає вибір об'єкта спостереження, безпосереднє проведення психологічного нестандартизованого

спостереження за поведінкою хворого, ведення протоколу, опис результатів. Під час спостереження особливу увагу варто приділяти особам, які мають фактори ризику психічних розладів. Спостереження повинно бути більш тривалим, при цьому необхідно побачити поведінку хворого у різних ситуаціях (під час огляду спеціалістами, в ситуації спілкування з родичами, іншими хворими, при підготовці до діагностичних чи лікувальних процедур тощо). В описі результатів спостереження необхідно вказувати тільки побачені факти (особливості поведінки, інтонації, пози, жести, висловлювання тощо), а не власну думку про них.

Клініко-психологічне (пато психологічне) дослідження хворого включає проведення клінічного інтерв'ю з використанням апробованих у клініці психодіагностичних методів, вибір яких проводиться в залежності від поставлених завдань. У висновку клініко-психологічного (пато психологічного) дослідження хворого вказується анамнез життя та хвороби (коротко), характеристика ставлення до обстеження та особливості контакту з досліджуваним, результати психодіагностики, психологічний діагноз. Висновок дослідження повинен підтверджуватись емпіричними матеріалами (протоколами).

Матеріали для просвітницьких (роздаткові, стендові, відео-, фото- та ін.) та розвивальних занять, тематичних бесід, круглих столів, семінарів-тренінгів з хворими, їх родичами, медперсоналу тощо. Кількість матеріалів необмежена, але не менше трьох. Матеріали, за можливістю, подаються в електронній формі.

Під час *підсумкового періоду* практики студенти оформляють матеріали практики, письмовий звіт та отримують характеристику за виконану роботу. У характеристиці на студента-практиканта варто вказати обсяг та якість виконання програми практики й індивідуального плану роботи, рівень підготовленості студента до виконання обов'язків і вміння реалізувати набуті знання на практиці; наявність навичок правильно застосовувати діагностичний інструментарій, організовувати та проводити клініко-психологічне (пато психологічне) обстеження хворих; особисті морально-вольові якості, дисциплінованість, старанність, емпатійність, позитивне мислення; професійний рівень розвитку; ставлення до роботи в цілому та підсумкова оцінка за практику.

4. Форми і методи контролю

Під час проходження практики студенти зобов'язані дотримуватися режиму праці лікувально-профілактичного закладу, виконувати завдання програми практики.

Керівники від університету та від бази практики мають право здійснювати контроль поточних записів у щоденнику практики студента, виконання індивідуальних завдань практики.

Керівник від бази практики контролює відвідування студентів, адекватність методів і форм роботи, ставлення до своїх обов'язків, дисциплінованість, якість виконання всієї програми практики, а також здійснює перевірку щоденника та підсумкового звіту студента.

5. Вимоги до звіту

Результати професійно-розвивальної практики у лікувально-профілактичних закладах студенти оформляють у документації, яку здають керівникові практики від університету. **До матеріалів практики відносяться:**

1. Звіт про виконану роботу.
2. Характеристика на студента-практиканта, підготовлена керівником практики за місцем проходження (психологом) і завірена головним лікарем ЛПЗ.
3. Щоденник практики.
4. Висновок спостереження за поведінкою хворого (у додатках – протокол спостереження).
5. Висновок клініко-психологічного (патопсихологічного) дослідження хворого (у додатках – протоколи дослідження та копії діагностичних матеріалів).
6. Результати просвітницької роботи з хворими (медперсоналом, родичами) (у додатках – копії матеріалів, фото- і/чи відеоматеріали подаються на дисках).

Звітна документація подається у папці з титульною сторінкою визначеного зразка. На звороті титульної сторінки подається перелік документів, що вміщені у папці.

У **письмовому звіті** студенти детально описують всю виконану роботу під час практики. Зокрема, дають загальну характеристику бази практики, вказують профіль, структуру ЛПЗ; описують результати проведених емпіричних досліджень, використані методики, виконані індивідуальні завдання; подають результати розробки просвітницьких (роздаткових, стендових, мультимедійних та ін.) матеріалів для проведення тематичних бесід з хворими та їх родичами, науково-практичних семінарів для медперсоналу тощо; подають загальні висновки про набуті за період практики знання, вміння, навички, освоєні методи та форми роботи; подають пропозиції щодо покращення організації практики, список використаної літератури.

Складений студентами-практикантами звіт оформляється від руки і має наскрізну нумерацію сторінок. Аркуші звіту повинні бути скріплені.

Звіт перевіряється і затверджується керівниками від бази практики та факультетським керівником.

6. Підведення підсумків практики

До захисту практики допускаються студенти, які повністю виконали завдання програми практики та вчасно оформили звітну документацію.

Формою звітності для навчальної професійно-розвивальної практики є **залік**, де результати студенти демонструють у вигляді мультимедійної презентації. Підсумкова оцінка за практику включає бали за виконані завдання та оформлення документів (Табл. 1).

Таблиця 1

Розподіл балів для оцінювання роботи студента-практиканта

з/п	Вид роботи	Кількість балів (макс.)	Оцінка
1	Ведення щоденника практики	10	
2	Оформлення звіту	20	
3	Оформлення висновку спостереження за	10	

	поведінкою хворого (бланк)		
4	Оформлення висновку клініко-психологічного (патопсихологічного) дослідження хворого (протоколи та копії графічних матеріалів)	20	
5	Матеріали просвітницької роботи (буклети, брошури, сценарії семінарів-тренінгів, фото стендів та ін.)	20	
6	Оцінка з бази практики, що вказана у характеристиці на студента	10	
7	Захист практики (мультимедійна презентація)	10	
Сума		100	

Критерії оцінювання роботи студентів-практикантів.

При оцінці роботи студентів на практиці враховуються:

- самостійність та ініціативність в роботі;
- вміння налагоджувати стосунки з колективом;
- вчасне виконання поставлених завдань;
- якість виконання письмових матеріалів та тематичних завдань;
- вміння представити результати практики під час захисту.

Студенти, які не виконали програму практики і отримали незадовільний відгук про роботу в лікувально-профілактичному закладі або незадовільну оцінку при складанні заліку, направляються на практику вдруге в період канікул або відраховуються з навчального закладу.

На заключному етапі організації навчальної професійно-розвивальної практики керівник практики від університету проводить підсумкову конференцію, під час якої узагальнюються індивідуальні враження, позитивний досвід студентів та аналізуються труднощі в роботі і перспективи оптимізації практики.

Титульна сторінка папки з матеріалами практики

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Філософський факультет
Кафедра загальної та клінічної психології

МАТЕРІАЛИ НАВЧАЛЬНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-РОЗВИВАЛЬНОЇ) ПРАКТИКИ У ЛІКУВАЛЬНО-ПРОФІЛАКТИЧНИХ ЗАКЛАДАХ

студента (ки) III курсу

групи _____ напрямку підготовки 053 «Психологія»

База практики: _____

Термін проходження практики: з _____ до _____

Керівник практики від університету: Кулеша-Любінець М.М., к.психол.н.,
доцент кафедри загальної та клінічної психології

Керівник від бази практики: _____

Головний лікар бази практики: _____

м. Івано-Франківськ – 20__ р.

Титульна сторінка щоденника практики

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Філософський факультет
Кафедра загальної та клінічної психології

ЩО Д Е Н Н И К П Р А К Т И К И

студента (ки) III курсу

групи _____ напрямку підготовки 053 «Психологія»

База практики: _____

Термін проходження практики: з _____ до _____

Керівник практики від університету: Кулеша-Любінець М.М., к.психол.н.,
доцент кафедри загальної та клінічної психології

Керівник від бази практики: _____

м. Івано-Франківськ – 20__ р.

Зразок сторінки щоденника практики

Дата: _____

Зміст роботи (6-9 речень):

Висновки:
